

NBA Stuurgroep Publiek Belang
t.a.v. de heer drs. P.J.A.M. Jongstra RA
Antonio Vivaldistraat 2-8
1083 HP Amsterdam

Adres/Address

'Malietoren'

Bezuidenhoutseweg 12
Den Haag

Postadres/Postal Address

Postbus 93002

2509 AA Den Haag

Telefoon/Phone

..-31 (0)70 349 03 49

Telefax/Fax

..-31(0)70 349 03 00

Briefnummer

18/10.211/Nz/Lou

Den Haag

28 maart 2018

Onderwerp

Consultatie NBA-green paper
structuurmodellen accountancysector

Telefoonnummer

070-3490424

E-mail

noordzij@vnoncw-mkb.nl

Geachte heer Jongstra,

VNO-NCW stelt het op prijs te reageren op het NBA Green Paper 'Structuurmodellen accountancy' van 22 december 2017.

De in het Green Paper opgenomen analyse van de gangbare en mogelijke alternatieve structuren van de accountancysector beoogt een bijdrage te leveren aan het streven naar kwaliteitsverbetering van het werk van controlerend accountants. Geconstateerd wordt dat kwaliteitsverbetering moet voortkomen uit een veelheid en samenspel van maatregelen. Daarbij is verandering van cultuur en gedrag een belangrijke randvoorwaarde. Onderkend wordt dat bestaande en recente maatregelen deels hun effect nog moeten sorteren en dat het gaat om een sector breed en continu verbeter- en leerproces, met verbetermaatregelen op zowel het niveau van individuele accountants als op het niveau van accountantsorganisaties.

VNO-NCW waardeert het dat de NBA de handschoen heeft opgepakt om, ten behoeve van de kwaliteit van het werk van controlerend accountants, een zo objectief mogelijke analyse op te stellen van knelpunten in de structuur van de accountancy sector en dat mogelijke alternatieven worden getoetst aan het internationale speelveld.

Accountants zijn van groot maatschappelijk belang. Zij maken als extern toezichthouder op de financiën van vele (grote en middelgrote) ondernemingen deel uit van het corporate governance systeem van ondernemingen. Door het werk van controlerend accountants kan een grote mate van maatschappelijk vertrouwen worden ontleend aan financiële en niet-financiële opstellingen van ondernemingen en andere organisaties. Dat vertrouwen heeft toegevoegde waarde, waardoor investeerders, toeleveranciers en

andere gebruikers van de jaarrekening adequate beslissingen kunnen nemen. Daarmee zijn accountants onmisbaar voor het goed functioneren van onze economie.

Vertrouwen in de accountancysector

Helaas is het vertrouwen in de Nederlandse accountancysector in de afgelopen jaren gedaald, mede doordat de AFM meermaals concludeerde dat de controlekwaliteit tekortschoot. Wanneer de kwaliteit van het werk van accountants voortdurend onder vuur ligt, is dit niet goed voor het maatschappelijk vertrouwen in accountants en evenmin voor het vertrouwen in grote ondernemingen en het MKB. Anders gezegd, een al dan niet vermeend gebrek aan kwaliteit van controlerend accountants is slecht voor de reputatie van ondernemingen en de Nederlandse economie en daarmee voor Nederland als aantrekkelijk investerings- en vestigingsland.

Om het maatschappelijk vertrouwen te herstellen kwam de sector met een omvangrijk plan om de kwaliteit van het werk van accountants en hun onafhankelijkheid te verbeteren. Met 53 vergaande maatregelen (rapport 'In het publiek belang') wordt sinds 2014 gewerkt aan verbetering van kwaliteit van accountantscontroles en vergroting van onafhankelijkheid van controlerend accountants. In dit kader merkt VNO-NCW op dat het meest recente AFM-onderzoek gaat over dossiers uit de periode 2014 – 2015, terwijl de 53 maatregelen tot tenminste 2016 werden geïmplementeerd. Deze maatregelen kwamen bovenop de scheiding van controle en advies (2013) en verplichte kantoorroulatie (2016). Het onderzoek van de AFM over het werk van controlerend accountants over die periode kan geen rekening hebben gehouden met de ingezette veranderingen: het spreekt voor zich dat deze veranderingen tijd nodig hebben voordat ze effectief kunnen zijn en dat naar verwachting het effect ervan zich pas bij de eerstvolgende evaluatie van big-4 accountants in 2020 (publiekelijk) zal kunnen manifesteren. VNO-NCW merkt overigens ook op dat de conclusies van de AFM niet onomstreden zijn en over de houdbaarheid daarvan nog een verdere rechterlijke uitspraak te verwachten is. VNO-NCW meent dat dit voor de AFM, die geacht wordt vanuit een eigen rol en positie bij te dragen aan een excellent vestigings- en investeringsklimaat, te meer reden zou moeten zijn zich vooralsnog terughoudend op te stellen bij publiciteit over (het toezicht op) accountants.

Onlangs heeft de Tweede Kamer de accountancysector daarenboven opgeroepen werk te maken van een evaluatie van de wijze waarop zij is georganiseerd. Het voorliggende Green Paper dat betrekking heeft op het business-, partner- en verdienmodel van de accountant is het – naar de mening van VNO-NCW voortvarende – resultaat hiervan.

Hoewel VNO-NCW constateert dat er sprake is van ongeduld van de Tweede Kamer en de noodzaak ziet dat de accountancysector moet blijven werken aan herstel van vertrouwen, meent VNO-NCW dat de sector nu vooral tijd moet krijgen om te laten zien dat het grote aantal genomen maatregelen en nieuwe wetgeving ook daadwerkelijk effect sorteren. Het resultaat hiervan zou moeten zijn dat er een kwaliteitsslag is gemaakt die de toets der kritiek van de AFM kan doorstaan. Het is hierbij echter noodzakelijk dat de te hanteren criteria van het AFM-toezicht op kwaliteit en onafhankelijkheid van accountants ook internationaal georiënteerd zijn. Internationaal

vergelijkend onderzoek naar best-practices op het gebied van toezicht op de kwaliteit van accountantscontroles zal daarbij een belangrijke rol moeten vervullen.

Gevolgen voor het bedrijfsleven

VNO-NCW slaat de recente ontwikkelingen binnen de sector en het negatieve sentiment over accountants met grote zorg gade. De veranderingen in de accountancysector in de afgelopen jaren zijn aanzienlijk geweest en Nederland lijkt in internationaal perspectief een geheel eigen weg in te slaan. Zo behoren de Nederlandse regels voor scheiding van controle en advies en roulatie van accountantsorganisatie tot de strengste ter wereld en wijken daarmee af van internationale best-practices. Internationaal divergerende regelgeving en een internationaal afwijkende toezichtpraktijk hebben geleid tot grote druk op de sector, en daarmee op het Nederlandse bedrijfsleven.

Dat is zorgelijk, want Nederland heeft een open economie. Onze economie is sterk door een brede waaier aan ondernemingen en sectoren. Internationaal opererende ondernemingen vormen daar een belangrijk onderdeel van. Deze ondernemingen trekken de economie als geheel naar een hoger plan. De aanwezigheid van internationaal actieve bedrijven zorgt bijvoorbeeld voor allerlei spin-off effecten in relatie tot het MKB. Zo doen internationale bedrijven bijna de helft van hun R&D-uitgaven in samenwerking met gespecialiseerde MKB-bedrijven. Ook is er rondom deze internationale ondernemingen een heel netwerk aan toeleveranciers en andere dienstverlening. Er is veel bedrijvigheid en werkgelegenheid in het MKB mede dankzij het grootbedrijf. En bij al deze ondernemingen vervullen accountants een onmisbare rol.

Zo hebben MKB ondernemingen belang bij accountants die hun rol als financieel adviseur, als "huisarts voor de financiën", met verve vervullen. En met name grote internationale ondernemingen hebben belang bij hooggespecialiseerde en internationaal opererende accountants. Een internationaal gelijk speelveld op het gebied van de accountancy is voor hen van het grootste belang. In dit verband is bijvoorbeeld een audit-only model naar de mening van VNO-NCW niet wenselijk. Het zou een internationaal gelijk speelveld doorkruisen, de onafhankelijkheid van controlerend accountants niet vergroten en eerder tot vermindering dan tot vermeerdering van de kwaliteit van hun werk leiden. Hetzelfde geldt voor een model waarbij wettelijke controles door de overheid zouden worden uitgevoerd.

Intussen ondervindt het bedrijfsleven de reeds ingezette veranderingen binnen de accountancysector aan den lijve. De ervaring is dat de strengere Nederlandse eisen ertoe hebben geleid dat het aandeel van honoraria voor controlewerkzaamheden in de totale accountantshonoraria is gestegen ten opzichte van honoraria voor overige niet-controlewerkzaamheden, hetgeen de gepercipieerde onafhankelijkheid van accountants verhoogt. Daarentegen zijn accountants onmiskenbaar formalistischer geworden, waardoor de relatie met ondernemingen stroever is geworden.

Voorts constateert VNO-NCW dat door deze ontwikkelingen het risico wordt gelopen van een afnemende aantrekkelijkheid van het accountantsberoep. Niet alleen kunnen vacatures in de sector naar verluidt nog maar zeer moeilijk worden vervuld, waardoor een nieuw kwaliteitsrisico dreigt te ontstaan, ook is een tekort aan hoogopgeleide

accountants op de lange termijn bedreigend voor de kwaliteit en beschikbaarheid van de accountantscontrole. Ook doet zich het risico voor dat het bedrijfsleven in de toekomst geen of minder hoogopgeleide accountants als bijvoorbeeld financieel specialist of *cfo* zou kunnen werven. In de praktijk zijn accountantsorganisaties immers ook opleidingsorganisaties. Verdergaande regulering en/of aanpassing van de huidige structuurmodellen is ook vanuit dat perspectief niet wenselijk.

Tot slot

VNO-NCW waardeert het dat de NBA een zorgvuldige analyse heeft gemaakt van de sterkte en risico's van de huidige structuurmodellen in de accountancysector én daarover in dialoog wil gaan met stakeholders. Duidelijk is dat de oplossing om te komen tot verbetering van de kwaliteit van accountantscontroles niet ligt in de sfeer van aanpassing van de huidige structuurmodellen, maar veeleer zal moeten komen uit de al in gang gezette maatregelen. Tegen de achtergrond van alle reeds genomen maatregelen, met het oog op de uitstraling naar accountants voor het MKB en het belang van de internationale context van de Nederlandse economie vindt VNO-NCW het dan ook onverstandig om op dit moment aanvullende maatregelen te nemen of andere grote veranderingen in de accountancysector door te voeren. Nationale stapeling van maatregelen is niet bevorderlijk voor het herstel van het aanzien van de sector en kan schade toebrengen aan de Nederlandse economie.

Het spreekt voor zich dat wij graag bereid zijn deze brief nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Mr. J. M. Lammers
Directeur Economische Zaken

